

Posudek oponenta na diplomovou práci Jana Dudy Stát a válka: Vývoj konceptu

Kolega Duda napsal kvalitně zpracovanou práci na řadu let diskutované téma. Již v názvu textu se ukrývá nemalá ambice, kterou dodejme, autor dle mého názoru ne zcela naplnil. Dudův teoretický text je nicméně kvalitním intelektuálním průvodcem *jedním pojetím* vztahu státu a války – dodejme pojetím, které se v kontextu Bushovy války proti terorismu stalo velmi přesvědčivým a diskutovaným. Autor prezentuje genealogii současných problémů státní suverenity na pozadí myšlení Carla Schmitta a zejména jeho knihy *Nomos der Erde*. Právě rekonstrukce Schmittovy knihy tvoří jádro první části textu (s. 6-63). Autor čte nesnadnou Schmittovu práci poctivě a sleduje, snad až příliš podrobně, linii Schmittova uvažování, pevně propojenou s komentováním některých klíčových momentů historického vývoje. Ač někdy podrobné shrnutí Schmittových myšlenek vyvolává toto podezření, jádro práce není pouhým shrnutím Schmitta. Autor pracuje se značným množstvím sekundární literatury a jeho kapitoly věnované Schmittovi představují v zásadě zdařilou konceptuální rekonstrukci.

Ta navíc představuje pouhé východisko k další figuře. Autor pohříchu není první, kdo nahlíží na současnou situaci prizmatem Schmittových prací. Jeho dvě analytické sondy do války proti teroru a do konceptu humanitární intervence vrcholí poslední kapitolou, která – opět ne zcela originálně – představuje současnou situaci jako „nový středověk“, epochu překrývajících se titulů politické autority a rovněž uvolnění politického násilí ze zábran a regulací tvořených institucí suverenity.

Práce je bezpochyby kultivovaným průvodcem. Jen škoda, že autor práce nevyužil svůj výrazný intelektuální potenciál k textu, který by byl originálnější analýzou. Cestou mu k tomu snad mohla být i větší otevřenost k odlišným konceptům vývoje státu a války – je škoda, že je soustavněji nesledoval a že kupříkladu nekontrastoval soustavněji svůj schmittovský pohled s jiným. To jej vede k jednostrannosti, která vyvrcholí akcentem na paralelu se středověkem v poslední kapitole a k tvrzením, které nelze považovat než za poněkud esejisticky vyhocená, jako například: „*Profesionální armády západních států a bezpečnostní agentury neevropských států a nestátních aktérů mají ovšem jeden společný rys: Příliš se neliší od středověkých žoldáckých armád.*“ (s. 90) I autorův závěr ohledně státní suverenity působí poněkud jednostranně: „*Zatímco objektivní politickou moc států přebírají nestátní aktéři, jejich subjektivně uznávanou suverenitu přebírají občané coby nositelé nezadatelných práv.*“ (s. 97) Snad se lze jen zeptat, kdo tedy vede ony války, které autor práce analyzuje, když si stát rozebrali občané a nestátní aktéři. Devadesátá léta už skončila a s nimi snad i některá příliš vyhocená tvrzení o roli států.

Výtka, že autor více a soustavněji nekonfrontuje schmittovský pohled s jinými, je nicméně problematická – autor již nyní pracuje s nemalým množstvím odborné literatury. Snad jen zamrzí na s. 59, že odkazuje k „rozšířenému konceptu“ nových válek, aniž by pracoval s klíčovou knihou, která tento koncept argumentuje, *Old and New Wars* Mary Kaldor. Poněkud reduktivní je autorovo shrnutí Ruggieho: „*Podle Ruggieho stály za vznikem teritoriálních států změny v kultuře: představování světa z perspektivy jednoho bodu.*“ (s. 24). Ruggie hovoří o více faktorech, které „stály za vznikem“ teritoriálních států. Z formálního hlediska je třeba vyzdvihnout autorův kultivovaný jazyk. Ne vždy se ovšem autorovi podaří najít obsahově i stylisticky vhodné ekvivalenty slov, jež překládá z angličtiny, např. si nejsem zcela jist výrazem „*humanitární vetření se*“ (s. 83).

Drobným formálním kazem na autorově práci s odbornou literaturou je způsob, jakým odkazuje. Nejen, že v některých případech neumí odkaz za některými citacemi či na konci logicky daného útvaru (např. odstavce), ale zkrátka k některým citacím ano a k jiným ne (namátkou srv. s. 31), takže si čtenář musí domyslet, že odkaz se vztahuje i k předchozím

(či následujícím?) citátům, ale má rovněž neobvyklý zvyk umisťovat v některých případech odkazy za dvojtečku, po níž následuje parafráze autorovy teze (opět namátkou např. s. 57). Autor ve své práci prokázal schopnost porozumět nejednoduchým teoretickým konceptům na rozhraní politické filozofie a teorie mezinárodních vztahů a zdařile je aplikovat na současnou materii. Hodnocení práce v podstatě záleží na tom, jak chceme chápat známku *výborná*. Má-li označovat nadprůměrné práce bez výraznějších problémů, pak si ji autor zcela jistě zaslouží. Má-li být vyhrazena pouze pro takové výkony, které zcela přesvědčí svou suverenitou a originalitou, pak by tato práce měla být spíše hodnocena známkou *velmi dobře*, i s vědomím toho, že mnoho jiné takto hodnocené práce převyšuje.

V Praze 21. 6. 2011

Ondřej Slačálek